

DIÓSZEGI SZABÓ PÁL

„...Mert, ki ismer csak, keres és talál is...”

A Magyar Írószövetség tagja.

A *Vásárhelyi Látóhatár* szerkesztőségének alapító tagja, a *Partium* című folyóirat szerkesztője.

A Szegedi Tudományegyetem oktatója. Történész.

Jogász - A *Vásárhelyi jogászalmanach* dr. Szabó Pál jogászként említi.

Eddig két önálló kötetével ismerkedhettünk meg:

- *KaMASZKomédia Shakespeare köpenyében. Szeged, 2007.*
- *IdőmÉrték. Hódmezővásárhely, 2011.*

Családi háttere milyen hatással volt jövője alakulásában?

A családban első generációs vagyok, akinek lehetősége volt az egyetemi továbbtanulásra. A mi családunk mélyebbről indult, mint az átlag, ezért olyan szakmát is kellett választanom, ami a megélhetéshez jobban hozzásegít.

Nem téma otthon a költészet, mindig a magánügyem volt. Egy valakit megemlítenék, akit nem szabad kihagynom, az anyai nagymamát, Fejes Jánosné Diószegi Lídiát. Ő nagyon szereti a verseket, a kultúrát, egyébként partiumi származású. A mai napig is rengeteget beszélgetünk irodalomról, tudományról, kulturális kérdésekről. Mivel az irodalomban a Szabó Pál név már többszörösen is „foglalt”, az ő családnevét vettem fel írói névként. Hozzá kötődik még egy másik vonatkozásunk is. Én tanyasi vagyok, félig. Gorzsa mellett, Hatrongyoson van egy tanyánk is, amely az övé. A fiatalságom úgy telt, hogy a hétvégeken, meg a szünetekben a szüleimmel kimentünk, még a jogra is sokszor a tanyáról jártam be. Élő kapcsolatban vagyok a természettel, ott nőttem föl. A természetben érzem jól magam.

Tanulmányai hogyan hatottak Önre?

A történelem szeretete gyermekkorom óta megvolt, de a Bethlen Gábor Gimnáziumban egykori történelem tanárom, Árva László hatására vált tudatossá és strukturáltá. A természettudományok, a reáliák felől érkeztem, biológia-kémia tagozatos osztályban végeztem, de középiskolai történelmi versenyeken vettem részt. Az ilyen irányú tanulmányaim megkezdése – a jog után –, mégis egy véletlennek köszönhető. A jogi diploma után gyakornok voltam, s talán máig az lennék, ha a Juhász Gyula Tanárképző Főiskolára be nem adtam volna a főlvételi kérelmemet, mert úgy éreztem, ezzel még tartozom magamnak. A főiskolán viszont eldőlt a sorsom. Meghatározó tanárom volt az ókortörténész, dr. Tóthné dr. Horváth Ágnes, aki az ókort, meg a korai időszakot tanította. Őt évig visszajártam hozzá az első évfolyamok óráira, mert évenként mindig más témát (egyiptomi, asszír, sumér, perzsa, görög-római történelmet) hozott elő, hisz

„nem fért bele” minden a tananyagba. Végzésem után a tanszéken munkát ajánlott. Itt kezdtem el tanítani, az ókori görögöket, először levelezősöknek. Közben beiratkoztam az egyetem bölcsészkarára is. Egyetemi történelmi tanulmányaim befejeztével a Történettudományi Doktori Iskolába, a „középkorászok”-hoz, a medievisztikusokhoz jelentkeztem. Igazából a kutatást szeretem, amikor önálló kérdéseket vetnek fel és oldanak meg. Ekkor születtek első tudományos tanulmányaim, közleményeim. Az eddigi utam segített abban, hogy talpon maradjak és közben megérlelődött bennem egy új, saját módszer, melyet a kutatásaimban és a tanításban alkalmazok. Ebben találkozik a történelem és jog. Azonban a kutatott források nyelvével is akartam foglalkozni. A klasszika filológiai tanszéken folytatott tanulmányaimban nem is a latin, hanem a görög nyelv volt számomra meghatározó. Dr. Dér Terézia tanárnő biztosította számomra, hogy tanuljak az egyetemen ógörög nyelvet. Több tudományterületről halmoztam fel tudást, amelyet széles alapról, mint egy piramist, megpróbálok a csúcsában egyesíteni. Ez a kutatásaimban sokkal nagyobb anyag kezelését eredményezi, mintha külön-külön jogász, történész vagy filológus lennék. A PhD-m előtt állok, a disszertációmát szeretném minél hamarabb megvédeni. A Történelmi Intézetben oktató vagyok, ahol középkori magyar jogtörténetet tanítok. Az eddigi klasszikus tanulmányaimnak és a középkori magyarság történetének számomra még van egy közös kapcsolódása: a bizantinológia. Erre dr. Olajos Terézia professzorasszony invitált, akinek témavezetésével a szegedi Bizantinológiai Kutatócsoport tagjaként a középkori bizánci-magyar kapcsolatokkal és bizánci jogtörténettel foglalkozom.

Történészként milyen közéleti tevékenységet fejt ki?

2007-ben Dani Dániel Pál történész ötletére többen kezdeményeztük a Vásárhelyi Történelmi Kör létrehozását. Fontosnak tartjuk, hogy ne forduljanak el saját nemzeti múltunk, történelmünk, szimbólumaink elől azok félreértelmezései miatt. Fontos a történelem nemzeti szempontú ismerete, mert évtizedeken

keresztül a tananyagokban hangsúlyosabbak voltak a magyarságnak a sorstragédiái, a bukásai, a zsákutcái, pedig sok pozitív esemény van, mely épp a saját nemzeti önbecsülésünket erősítené. Ezt már Ady is megfogalmazta a *Nekünk Mohács kell* című versében. Ez azóta csak erősödött. Nemzeti ünnepeinket nézve láthatjuk, hogy mennyi az, amely a sikerhez, s mennyi az, amely a bukáshoz, a „nagyszerű halál”-hoz van kötve. Célunk, hogy a magyar ne csak a nagyszerű halálra, hanem a jövőnek alkosson. A Történettudományi Találkozóink pedig lehetőséget nyújtanak arra, hogy fiatal történészek is rutint szerezzenek a kutatómunkában, az önálló gondolkodásban.

Az irodalom, a költészet hogyan kapcsolódik a személyéhez?

Bennem ez sokkal korábbi késztetés, mint az előbbieket, amelyet nem én ismertem fel. A tanár hamarabb meglátja egy fiatalban azt a lehetőséget, amit a tanítvány nem biztos, hogy észrevesz magában. Egy pedagógusnak ez is a feladata, hogy segítsen a választásban. A középiskolában nekem három ilyen fontos tanárom is volt.

Az irodalomban ezt dr. Baricz Zsolt jelentette, aki azóta az egyetem könyvtár szakán tanít. A tanár úr az óráin nagyon szuggesztív egyéniség volt. Ő az alkotás felől is közelített: hogyan lehetne írni, melyek az alapvető technikai eszközök egy írásműben, legyen az novella vagy vers. Nem igen szokták mondani, hogy a versírás alapja azért mégiscsak a verstan, hisz minden szakmában el kell sajátítani az alapot. Utólag visszatekintve mondhatom, hogy ezek az órák számomra valójában alapozó szemináriumok voltak. Baricz tanár úr egyszer azt mondta, hogy írjak verseket. Megszólaltatta bennem a verset, új világ nyílt ki számomra. Ekkor írtam az első versemet, 1990 decemberében.

Az „IdőmÉrték” című kötetének borítója is beszédes...

Nagyon hasonlít a rajz és a vers, a képek megkomponálása, például a téma kiválasztásában, hiszen ha nem tökéletes, vagy ha nincs

is „téma”, az az alkotásra rányomja bélyegét. Még általános iskolásként, 1983-ban megyei rajzversenyt nyertem. A gimnáziumban Fülöp Erzsébet festőművész tanította a rajzot, aki sokszor adott ötöst egy-egy óra végén. Sokat beszélgettünk a műalkotásokról és irodalomról. Észrevette bennem azt – amit én nem tudtam - hogy mélyen legbelül alapvetően egy kreatív alkat vagyok, aki létre tud hozni valamit, csak kell a muníció... Ő is jobban ismert engem: saját magammal. Rajzból és művészettörténetből érettségiztem. Lejártunk szerezni, a festészetet azóta is szeretem, nemcsak nézni, hanem nyomon követni is. Mert a költői látásmódot nagyon jól segíti. A Hézső Ferenczel való megismerkedésem a *Vásárhelyi Látóhatárnak* köszönhető és a közös munka során vele nagyon hamar megtaláltam a közös hangot. Annyira, hogy amikor 2011 júliusában, az Ünnepi Könyvhéten, a Czirbusz Piroška Emlékére a Hódmezővásárhelyi Művészetekért Közalapítvány támogatásával jelent meg a második kötetem, a borítót elkészítésére előzetesen őt kértem meg. Alkotása a kötet mondanivalójával jól harmonizál.

Hogyan lehet érzékelni helyét a kortárs irodalomban?

Nehéz megválaszolni, mert ehhez nagy időperspektíva kell. Történelmi időtávlatra van szükség. Hogy hol a helyem, azt ma nem tudom megmondani. Minden egyes irodalmi megszólalásnak helye van. De hogy közülük melyik az ismert, ismertebb, azt nem a szerző dönti el, bármennyire is lehet erőltetni. Az idő a legnagyobb úr, az olvasók szeme a legnagyobb bíró, az irodalmár vagy a kritikus tolla csak „iránytű”. Erre utal a címben idézett verssorom is. A szerzőnek pedig folyamatosan írnia kell, ha kap elismerést, ha nem.

Kedzetben a tanulmányaim alatt az egyetemi verspályázatokon indultam, ahol első, második díjakat nyertem. Ezek nyitottak utat a Szegedi Írók Társaságába, ahová felvettek, majd alelnökként a vezetőségbe is bekerültem. Onnan egy nagyobb régióra láthatok rá, nemcsak több kortárs alkotót ismerhettem meg személyesen, hanem az irodalomszervező munkába, a „gyakorlati irodalomba” is belekerültem. Évek óta irodalmi esteket tartok, számos könyvbemutatóra kértek fel.

A pályám szempontjából a legfontosabb számomra az, hogy az eddigi köteteim alapján ez év áprilisában a Magyar Írószövetség a tagjává választott. Ezt eddigi irodalmi munkám újabb, jelentős elismerésének tekintem. Sokkal erősebb, szélesebb „utakon” járhatok. Szegeden például nemrég újjáalakult a Magyar Írószövetség Csongrád Megyei Szervezete is. Ebben főleg fiatal és középgenerációs író, költő tagokként önállóan „hallatjuk” a hangunkat. Jó példa erre a két kötetes *Szeged Effekt* antológia. Én is ebben kaptam lehetőséget. A nagyobb múlttal rendelkező antológiák közül a *Szegedtől Szegedig* antológiába évente rendszeresen írok. Az irodalmi folyóiratok közül

a *Partium*, a *Spányolnátha*, az *Irodalmi Jelen* közölte verseim. Legutóbb egy új irodalmi portálon, a *Szegedilap.hu*-ban is megjelenek. A Magyar Írószövetség által évente megrendezett *Tokaji Írótábor* visszatérő résztvevője vagyok.

Őn szerint van-e elszívó hatása Szegednek?

Szeged egyetemváros. Nagyon sok fiatal él, tanul ott. A kérdésre felelvé nem is attól kell igazán félni, hogy innen Nyugat–Európa „viszi el” a fiatalokat, hanem, amikor a nagyobb városok teszik ugyanezt. Szeged ma is nagy elszívó hatást gyakorol a régióban. Majdnem naponta ingázok a két város között.

Indulásomkor Szegeden hamarabb kaptam publikálási lehetőségeket. Engem Szeged így tudott „elszívni”, de úgy, hogy közben vásárhelyi maradtam. Így megtisztelő, de komoly felelősséggel járó feladatként ért a *Vásárhelyi Látóhatár* megalapításakor a szerkesztőségi munkához való felkérés.

Az ógörög, latin, angol nyelvű műfordításai a klasszikusokat jelenítik meg. Hogyan alakult ki?

A tanulmányaim hozták ezeket és ebben példaként előttem állt Pákozdy Miklós – a városunkban élt nagy tudású műfordító – akivel valóságos könyvtári diskurzusokat folytattunk egy-egy mű fordítása kapcsán. Az antikvitás, a középkor kutatása során nagyon sok latin, görög szöveggel találkozok. Nagyon szeretem még az angol irodalmat. Mindig az eredeti forrásból kell az embernek kiindulni, abból alakulhat ki a számára reális kép, a saját értelmezés, az interpretáció. A versfordítás az egyik legnehezebb feladat, hiszen vallom, hogy a jó műfordítónak egyúttal jó költőnek is kell lennie. Nagy kedvencem ebben Babits Mihály, a „katedra–költő”, aki egyformán művelte a tanítást, a költészetet, a műfordítást és az antik kultúra szeretetét is, aki mindezt nagyszerűen tudta egyesíteni.

Szép repertoárral rendelkezik saját verseinek megzenésítéséből, melyet szívesen ad elő. Hogyan került kapcsolatba a zenével?

Mindig szerettem a zenét. A helyi zeneiskolában Fülöpné Markó Júlia cselló tanárnőhöz jártam gitározni tanulni. Később önállóan írtam a verseimre zenét s adjuk elő a partneremmel, Juhász Erikával. Szegeden és itt többször felléptünk, de verses–zenés jótékonyági koncertet is adtunk a helyi, úJVárosi református templom harangjának megjavításáért, amely azóta újra szól.

Mi a véleménye a fiatalok pályakezdéséről?

Az én időmben nem voltak olyan lehetőségek, mint Vásárhelyen most a *Vásárhelyi Látóhatár* vagy a Czirbusz Közalapítvány. Ma országos szinten is elmondható, hogy óriási a folyóiratbőség. A startkő nálam nem ez volt. Mi – az akkori fiatalok, ismeretség hiányá-

ban – eleve országos helyekre írtunk, hogy valahogyan kimozduljunk. Én például a Magyar Televízió Lyukasóra című műsorába. Mészöly Dezső író, költő, műfordítónak az egyik megfajlás kapcsán, a levelezőlap hátoldalán egy verset is beküldtem. Olyan szerencsém volt, hogy 1997-ben az egyik *Lyukasóra* műsorban felolvasták. Számomra nagyon fontos volt, hogy Gyurkovics Tibor, Mészöly Dezső beszéltek róla. A legjobb dicséret, amelyet „Dezső bácsitól” akkor kaptam: „Ennek a szerzőnek nemcsak az ő-zés az anyanyelve, hanem a vers is.”

A fiataloknak szóló *Repeta* című televíziós műsorban először az angol Oasis-együttes dalszövegfordítási versenyét nyertem meg. Ennek későbbi irodalmi műsora a versformákkal foglalkozott, ahol Nádasy Ádám nyelvész, költő, „Shakespeare magyar hangja” – volt a házigazda. Amikor a szonett volt a téma, elküldtem egy szonettet. Erre Nádasy tanár úr levélben javasolta, hogy küldjem el Várady Szabolcsnak, a *HolMi* c. folyóiratba közlésre. Akkor még nem bíztam eléggé önmagamban, s nem tettem meg. Később Nádasy Ádám néhány megjegyzése arra ösztönzött, hogy érdemes lenne egy kötetben összegyűjteni és kiadni. Ez lett az első kötetem, amely 200 szonettet tartalmaz és 2007-ben, Szegeden jelent meg (*KaMASZKómédia Shakespeare köpenyében*).

A saját utamat kellett járnom, hosszú évek teltek el, nem volt közvetlen segítségem. Ezért fontos ma a fiatalok segítése. Az irodalommal való foglalkozást nem lehet félvállról venni. Egy pengeélen való tánc, amely nem biztos, hogy az élet megváltásának az eszköze. Számomra a versírás az életem teljes része, és egyáltalán nem csak az örömszerzésről szól, az ember saját keresztyje.

Az irodalomszervezésben azt is tapasztalom, hogy a legnehezebb az írókkal, költőkkel való személyes kapcsolat, párbeszéd. Mert érzelmileg „fölfokozottabbak” vagyunk, „drámaiban” látjuk a világot. Furcsa ellentmondás, de mivel vásárhelyi lakosként, jobban benne vagyok a szegedi irodalmi életben, ezért inkább azokat a fiatalokat ismerem, akik vásárhelyiek, de Szegeden tanulnak, ott kapcsolódtak be az irodalmi életbe. Ilyen tehetséges fiatal Tóth Dávid, aki már a *Látóhatárban* is megjelent, róla tudom, hogy színvonalas verseket ír.

Álma...?

Az *IdőmÉrték* című kötetemet, mely összegzése az eddigi – húsz éves – költői pályámnak Diószegi Szabó Pál névvel jegyeztem. Költőként e névvel szeretném bevezetni magam a köztudatba.

A Magyar Írószövetségi és egyéb, irodalmi tagságaimmal, lapszerkesztőségekbeli munkáimmal azt is szeretném, ha a saját írói pályám mellett, az irodalmi élet szervezésében is hatékonyabban részt tudnék vállalni, legalább Szeged és Hódmezővásárhely között.

Benák Katalin
fotó: Antalóczy Tibor